DEO OPTIMO MAX.

85

QUÆSTIO MEDICO-CHIRURGICA.

QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS manè discutienda in Scholis Medicorum, die Jovis decimâ tertiâ Martii M. DCC. XXXVIII.

M. ANTONIO DE JUSSIEU, Regiæ Scientiarum Academiæ, Regiarumque Societatum Angliæ & Prussiæ Socio, Botanices in Horto Regio Parisiensi Professore ac Demonstratore, Doctore Medico, Præside.

Herbis, an ferro promptior tutiorque abscessuum à congestione *curatio?*

I.

MIRABILEM humani corporis mechanismum, diversam organorum ejus fabricam, mutuum diversarum ejus partium inter se consensum, motûs continui necessitatem, & assiduæ liquidorum cum solidis luctæ leges qui concipiet, is in eo omnium alterationum, quas morbos nuncupant, causas percipiet; quibus vel à primâ mundi ætate primos homines novâ licet validâque constitutione dotatos, internè aut externè obnoxios fuisse non est dubitandi locus. Internorum tunc suus sibi quisque naturâ dictante, Medicus erat; externi, si partem aliquam corporis à manûs propriæ auxilio remotam tentarent, opitulatricem alienam postulabant; inde prima artis Chirurgicæ origo, ab incunabulis ingenuæ, simplicis, ac fuci nesciæ, quæ antiquitùs Medicina audiebat, commune ei nomen, cum cæteris artibus corpori roborando, mundando, ungendo, decorando & servando addictis, à generalis medendi rationis etymo ductum. Quibus verò tunc instrumentis antiqua hæc naturalis Chirurgia, ad eas quas hodierna sibi vindicat ægritudines curandas uteretur, inquirere qui velit, apertum ubique agrestem naturæ librum consulat, nihil in eo de ignis atroci, nihil de sævo ferreorum instrumentorum apparatu reperiet, immò simplicissima, lenissimaque ei è vegetabilium passim & spontè nascentium delectu medicamina tantum occurrent: horum vires & extemporaneum usum noscere, non Medicorum solùm, sed & Regum Imperatorumque quondam suprema laus erat. Quantùm autem hæc internè externèque conducant, Medicis indicare supervacaneum; at quanta ad morbos externos, quanta ad curandos imprimis tumores, ab illis auxilia mutuari possit Chirurgia, probare necessum est. Diversa à diversis humoribus, à diverso affectarum partium situ, nomina sortitur Affectionum id genus, ad eos potissimùm qui in abscessum à *congestione* degenerant, hîc loci nostra refertur cura, quorum historicas apud Antiquos causas, pro variis quibus hi viverent moribus, sigillatim persequi, si non difficilè, saltem longius foret: unum sit pro rato illos simplici & leni naturalis Chirurgiæ operatione, herbarum scilicet applicatione promptè, tutò ac feliciter curari; eamque praxim quadraginta sæculorum usu & experientiâ confirmatam esse.

II.

ERUPTO intus è vasis humore, tumenti sub cute, quâvis in parte coacervato facilem præbendi exitum, quænam alia priscis his temporibus usitata ratio? Incassum quæritur; an acuto aut incisorio è silice, instrumenti metallici vices, cæte-

ris ut olim in artibus, agente? Usûs autor nullus est, repugnassetque fragmentorum faciliùs fortè in vulnus intromittendorum discrimen; an ære, ferro longè antiquiori? Noxam quis nescit sanguini ex contactu ejus sæpius certam: an ferro? At sub primâ solùm mundi annorum chiliadis fine, è sacrorum Codicum, & Josephi historici autoritate à Chaldæis tantùm fuisse usitatum constat; & apud Ægyptios, Græcosque antiquiores, chirurgiâ jam in artem compositâ, imbutos, adeò rarum fuisse, ut Homero passim & Herodoto referentibus non aliis illi quam æreis armis uterentur: ferrea etiam in Chirurgicos usus instrumenta Romanis ante Archagati in urbem adventum DXXXV Reipublicæ anno à Plinio signatum, fuisse ignota, & exosum perterritis civibus, secandi sævitiâ, novum hospitem expulsum. Quibus verò veteris Medicinæ numinum, heroumque opitulatrix gloria nititur, nisi vegetabilibus? Scalpello, cultrove Græca, Romanaque antiquitas sacras Medicantis sui Appollinis imagines unquamnè armavit? Has conspicere erat tertio etiam Æræ Christianæ sæculo in quibus *Salutaris* nomine insignitus, herbarum fasciculos ægris dextrâ protendens depictus variis in monumentis nobis est superstes. Curationibus à Pæonis successoribus, Æsculapio, Chirone cæterisque Medicinæ principibus, deincepsque Machaone, Podalirio inclytisque aliis Medicis, herbarum ope perfectis, nihil apud Poetas magis decantatum. Ne verò ab extraneis tantum omnis autoritas peti videatur, Cornelio Celso, Herophilum nullum morbi genus absque vegetabilibus medicamentis non curasse alleganti, æquior fides erit; & cum ipsemet Celsus Medico-chirurgorum princeps, cui ad punctionem in abscessibus ferrum non ignotum erat, scalprum in extremâ tantùm morbi periodo suadeat, ipsique magis cataplasma arrideat, herbarum usui plus indè favoris dari reputandum est; & reverà si attendas ad applicandorum opportunè simplicium consilium, ad convenientium delectum, ad applicationis modum, ipsamque applicationem illicò percipies tàm consulentis Medico-Chirurgiæ, quàm operantis non mediocrem esse curam, ex quâ major prudentia, quàm in strenuâ aut lanceolæ latæ, aut scalpelli recti, aut cultelli falcati, aut forficularum tractatione emicat, nec minor peritia laudatur.

III.

VERAS hujusce abscessûs causas ignorantem, ad symptomata & progressum ejus minus attentum, & de conclusi humoris indole dubitantem, quæstionis judicem recusamus; sanguiferis lymphaticisque vasis, & nervorum fasciculis, millenisque vasorum ramis ramusculisque elasticâ vi præditis totam corporis machinam permeari, pro certo habendum; liberum vel velocem, vel lentum liquidorum circuitum, vel à continuo supervenientium impulsu, vel ab impresso vicinorum vasorum motu ac elatere, vel ab ipsorummet liquorum fluxiliori, aut spissiori substantiâ pendere omninò tenendum, nec eos aliquâ in parte quasi è massâ exules detineri, nisi à totius cachexiâ, aut ab acutis aliquando malignis, aut chronicis febribus illius depurationem criticam indicantibus. Hinc porro iners viscidítate lympha, vel negantes se attritui & canaliculorum diametro impares in sanguine moleculæ, vel fortuita vasis à vicino lateralis compressio, tot sunt liquorum obices, tot violentæ vasorum quibus continentur dilatationis, deinque diæreseos causæ. Quâ datâ portâ tunc effluunt è rupto vase liquores, nullâ præterfluendi, nullâ retrogradiendi concessâ viâ; & crescente succedentium copiâ, undequaquè vasorum vicinorum interstitia penetrantur, ipsamet comprimuntur vasa ruptum circumdantia, & ea quæ cutem percurrunt, nullo exteriori nisi propriò membranarum repagulo coërcita extenduntur, ipsâque cute paulatim cedente manifestat se per *congestum* vulgò appellatus *tumor*, ex sanguinis undiquè coarctati æstu rubicans, & dolore gravi ex arteriarum & nervorum in coacervaram materiam solidi vices agentem impulsibus lancinans, qui si mollem afficit partem, minor; si tendinosam, si nerveam membranaceamque acutus, nec sine febre: quò

ſtrictioribus fibris laxioribuſve cutis obſtat, impetumque impetu repulſat, oppoſitis ei externè aut internè vaſis magis vel minus cedentibus, eò ampliorem, profundiorem, vel magis extimum & minorem locum congeſta moles occupat; ea tot liquoribus conſtans, præterea etiam avulſis ac ſeparatis è gemino lymphaticorum, nerveorum, ſanguiferorum vaſorum diſruptorum extremo laciniis atque fimbriis augetur, quæ ſimul permixta, ſi attritu & digeſtione non molleſcant, gravè ſolidis exitium minantur; ſin liquidior facta moles, & ex chyli, cruoris, lymphæ, bilis, albo, rubro, limpido, flavo commiſtis agitatiſque coloribus albicantem nacta judicatur, & digito dilatatam cutem palpanti molliorem ſe præbet, dolore jam miteſcente, ad proximam felicemque foràs eruptionem accelerandam, auxiliatrices manus repoſcit.

I V.

QUA olim abſceſſus facie, nunc eâdem ſe manifeſtant, critica plerumque eadem iis cauſa, iiſdem cruciant ſymptomatis: non abſimilis itaque ſanandi ratio inſtituenda eſt; immò dum ætate noſtrâ vegetabilium ſuppellex amplior curationis inſtrumenta multiplicat, facilitatem auget: cauſæ igitur ſic ratione habitâ, ut interiori curæ exterior reſpondeat, naturæ depurationis opus ambienti obſequaris. In quocumque voles morbum gradu conſpice, Herbis potiùſquam triangulari pugiunculo primùm curationem tenta, infeliciter vix unquam res tibi ſuccedet; his opportunè ſi principio uteris, cum factâ mox diæreſi oſcillantia adhuc diſrupti vaſis ora ſuo nondum tono penitùs orbata, parvam nondùm alteratam omninò ſanguinis extra effuſi copiam, totique maſſæ ſanguineæ analogam ipſi reſtituere valent, blandis reſolventibus per totum exteriùs admotis, nobiliori humoris parti ſtimulos dabis, quibus vaſa repetat, & ſero per cutis poros eliminando vias aperies: ſin ſpe tibi nec reſolutionis, nec reſorbitionis ullâ affulgente morbus ingraveſcat, violentiorem arteriarum in congeſtam molem, & molis in arterias impetum emollientibus compeſces; ſanguinis fervorem externâ rubedine indicatum admiſtis leviter aceſcentibus & refrigerantibus temperabis; moleſtum anodinis dolorem demulcebis, & immenſæ tenſioni cutanearum fibrarum relaxatione occurres: quibus ſingulis ſimplicium Medicaminum generibus, tùm per repetita ſæpiuſque renovata Cataplaſmata, tùm per fotum frequentem adhibitis, magis atque magis attenuata cutis, vel leviſſimo emollitæ molis ad umbonem impulſui cedit, & quaſi ultrò ſolvitur; tunc maturum, ut inquiunt, purulentum liquamen, effracto quo retinebatur clauſtro copioſè erumpens, juvante digitorum ad tumoris vicinias compreſſione, quam vi ſibi fecerat, ſedem ferè vacuam relinquit; dùm lanceolâ latâ, aut ſcalpello facta ſolutio dolori lentam vel nullius in cute regenerationis ſpem addit. Neù tamen abſolutam hac evacuatione curationem puta: præcavenda eſt reliquiarum puris ora vaſorum interſtitiaque intus obducentis nidulatio, atque earum deterſio peragenda; quod farinaceis Cataplaſmatis ad naturæ imitationem perages; fruſtra autem id præſtabis vulneribus novis, dum cultello inciſorio labra vulneris ſecantem excitabis, & puri eliminando maſſam ſanguineam jam vappidam inficiendi adhuc occaſionem præbebis. Abſtergendum ulcus in ipſis etiam reconditioribus receſſuum anfractibus; accuratâ è vulnerariis lenibus plantis decocti injectione mundabis: purulentarum particularum corruptionem, ſphacelumque ſolidis exitium partibus quandòque minitantem ardentibus è fructibus fermentatis & diſtillatis liquoribus, decoctiſque aromaticis avertes; iiſque & ex lixivioſis è ſtirpium cineribus eductis ſalibus diſruptorum vaſorum in extremis appendices exinanitas à vivo ſeparabis; tuncque ſanguine ad ſejuncta vaſorum ora undèquàque appellente, ac ceſſante compreſſionis & corruptionis metu balſamicis ab aëris inſultibus tueberis, ſanguinis glutini gluten addes, carnibus vitam reddes, mutuamque partium ſeparatarum cohæſionem abſque fœdâ cicatrice accelerabis.

V.

VULGATISSIMO longoque jam apud Medicos in curandis abſceſſibus recepto ferri uſui, herbarum applicationi antepoſitæ, quis innumeram reclamantium turbam non audiat? Rudi, ut aiunt, antiquorum arti perfectiorem recentiorum experientiam opponunt, herbiſque non primariam ſed maturandi ſolùm humoris congeſti cutiſque emolliendæ gloriam concedunt; ingens certè artificum negligentiæ ſpecimen! qui puris legitimam conditionem herbarum eſſe beneficium, idque curationis opus præcipuum eſſe ignorant, & fabrili vulnus cum dolore ſtatim inferentis inſtrumenti mechanicâ uti malunt, quàm nobiliori plantarum vires cognoſcendi ſtudio inſudaſſe, labori parcentes, undè mitiora ſimplicis naturæ auxilia depromerent; vegetabilium Chirurgiæ famulantium neglectu erroris culpam non unâ excuſatione velant; dum enim ea aut ſtrictiorem cutis texturam attenuandi imparia, aut tenaciorem humoris extra diffuſi ſubſtantiam reſolvendi, atterendi, emolliendique impotentiâ accuſant, liberali naturæ inſultant, ejus opum delectûs ignari vulneris inutilis, ſæpè etiam noxii dolorem, lento quandòque ſed tuto naturæ in ſanguine depurando operi anteponunt; novas, dum puri per vim exitum parant, ſcalprum interius inferendi rationes allegant, ſuperſtitis nempè puris corruptelam, dilatandos in quos profundè irrepſit cuniculos, præcavendam ſubjectorum tendinum inflammationem, oſſium cariem: at gravem ſæpius providæ naturæ injuriam afferunt, nullâ ad umbilicalis funiculi prolapſum, nullâ ad facilem ab avulsâ placentâ cicatricem, nullâ ad variolarum deſiccationem factâ attentione; meras etiam dicas, neglectæ anterius opportunæ curationis, & ſpretæ frequentis herbarum convenientium applicationis excuſationes, ſæviſſimis occaſionem operationibus præbituras, non ſine gravi ægrorum dolore, longo curæ tædio, profundioris & duræ cicatricis difformitate, fœditate, magnoque cutis impendio. Abſit tamen ut tam iniquè hoc in morbo ferri uſum ſemper damnemus, quin ſalutarem initio humoris reſolutioni locum dandi causâ phlebotomiam ſuadeamus, quin & neceſſariam ſcalpri, cultelli inciſorii, forficularumque opem cenſeamus, cum mollito licet tumore, nec dûm aperto, dolores augentur; cum erupti ſpontè purulenti liquaminis pravam conditionem & color illegitimus & dolor non ceſſans indicant, cum etiam poſt diurnam humoris extracti evacuationem ulceris vel ima, vel extrema, vel exterior pars indureſcit, ſed raram hanc minus ſolita, potiorem antiquam vulgaria & frequentia morbi ſymptomata curandi rationem poſtulant.

Ergo Herbis, quam ferro promptior tutiorque abſceſſuum à congeſtione *curatio.*

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI

M. Tuſſanus-Gilbertus Boulland.

M. Gaſpard Cochon du Puy, in Arce Maritimâ Rupifortenſi Anatomes, & Chirurgiæ Profeſſor Regius.

M. Jacobus-Franciſcus Vandermonde.

M. Adrianus Malaval, Conſiliarius Medicus Regis Ordinarius in ejus Caſtelleto.

M. Jacobus Albertus Hazon,

M. Claudius-Carolus de Jean.

M. Elias Col de Vilars, Pharmaciæ Profeſſor.

M. Henricus Beſnier.

M. Joannes Beſſe, Dotariæ Hiſpaniarum Reginæ à Conſiliis, & Medicus Primarius.

Proponebat Pariſiis, LAURENTIUS FERRET, Pariſinus, Baccalaureus Medicus, A. R. S. H. 1738, à ſextâ ad meridiem.

Typis QUILLAU, Univerſitatis & Facultatis Medicinæ Typographi, 1738.